

UK...กับ “เส้นทาง 4 สาย” ในยุคเปลี่ยนผ่าน

ดร.รักษ วกิจโกศาทร

กรรมการผู้จัดการ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่ต้นเดือนกันยายนที่ผ่านมา ผมเชื่อว่าสเปคตไลต์จากทั่วทุกมุมโลกคงจับจ้องไปที่สหราชอาณาจักร (United Kingdom : UK) อย่างไม่ต้องสงสัย เนื่องจากมี 2 เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในเวลาไล่เลี่ยกัน นั่นคือการเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักร กษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนานที่สุดของ UK และการก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิงคนที่ 3 ของ UK อย่าง Liz Truss ในช่วงที่ UK กำลังเผชิญกับมรสุมที่ถาโถม โดยเฉพาะวิกฤตพลังงานที่ส่งผลให้เงินเฟ้อพุ่งสูงสุดในรอบ 40 ปี และอาจกดดันให้เศรษฐกิจ UK เข้าสู่ภาวะถดถอยเป็นชาติแรกๆ ในยุโรป

วันนี้ก่อนอื่นผมต้องขอร่วมไว้อาลัยกับการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของประชาชน UK อีกครั้ง ขณะเดียวกัน ผมก็มองว่าเป็นความท้าทายอย่างมากของ Truss ในการนำพา UK ผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากนี้ โดยเฉพาะประเด็นความท้าทายด้านนโยบายเศรษฐกิจ หรือที่สื่อตะวันตกเริ่มเรียกกันสั้นๆ ว่า Trussonomics ซึ่งกำลังเผชิญกับ “เส้นทาง 4 สาย” ดังนี้

- **ทางขนาน...นโยบายการคลังกับนโยบายการเงินที่สวนทางกัน** หลังจาก Truss เข้ารับตำแหน่งได้ไม่ถึง 3 วันก็ประกาศมาตรการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายด้านพลังงานต่อครัวเรือนสูงสุด 2,500 ปอนด์ต่อปี ซึ่งหลายฝ่ายคาดว่าอาจต้องใช้งบประมาณสูงถึง 1.5 แสนล้านปอนด์หรือเกือบ 5% ต่อ GDP อีกทั้งยังมีนโยบายผ่อนคลายนโยบายการเงินอย่างเข้มงวดของธนาคารกลางอังกฤษที่เร่งปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อเนื่องจาก 0.1% ในเดือน ธ.ค. 2564 มาอยู่ที่ 2.25% ในปัจจุบันเพื่อต่อสู้กับเงินเฟ้อ การที่นโยบายทั้งสองวิ่งสวนทางกันอาจทำให้ผลของนโยบายดังกล่าวหักล้างกันเอง ช้ำร้ายยังอาจทำให้ปัญหา Double Deficit หรือการขาดดุลแฝด (ขาดดุลการคลัง+ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด) รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะหนี้สาธารณะที่อาจพุ่งเกิน 100% ต่อ GDP และบั่นทอนเสถียรภาพทางการเงินของ UK สะท้อนได้จากล่าสุดเงินปอนด์เทียบกับดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าจากช่วงต้นปีกว่า 20%

- **ทางเชื่อม...นโยบายการค้าเสรีโดยยึดผลประโยชน์ของ UK เป็นหลัก** ปัจจุบันแม้ยังไม่เห็นนโยบายการค้าของ Truss ที่ชัดเจนมากนัก แต่การที่ Truss สนับสนุนให้ UK ออกจาก EU (BREXIT) ตอนที่ยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในสมัย Boris Johnson เป็นนายกรัฐมนตรี สะท้อนถึงท่าทีของ Truss ที่ต้องการกำหนดนโยบายการค้าที่เป็นอิสระ เด็ดขาดและยึดผลประโยชน์ของ UK เป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ หลัง BREXIT มีผลอย่างเป็นทางการตั้งแต่ต้นปี 2564 UK ได้เปลี่ยนมาใช้โครงสร้างภาษีนำเข้าของตนเอง ซึ่งภาษีส่วนใหญ่ลดลงจากอัตราเดิมของ EU มีส่วนทำให้มูลค่าส่งออกของไทยไป UK ขยายตัวถึง 13% ในปี 2564 และขยายตัวต่อเนื่องราว 12% ในช่วง 8 เดือนแรกปี 2565 เทียบกับที่หดตัวเฉลี่ย 1.4% ในช่วง 10 ปีก่อน BREXIT นอกจากนี้ ผมยังสังเกตว่าหลัง BREXIT UK ได้เร่งทำ FTA ไปแล้วเกือบ 40 ฉบับภายในเวลาไม่ถึง 2 ปี ซึ่งถือว่าเร็วมาก ทำให้ไทยน่าจะใช้โอกาสนี้เร่งเจรจา FTA ในจังหวะที่ UK ต้องการเปิดเสรีเพื่อลดต้นทุนการนำเข้าสินค้าในภาวะวิกฤตค่าครองชีพ ปัจจุบัน UK เป็นคู่ค้าอันดับ 4 ของไทยในยุโรป โดยมีมูลค่าการค้าเฉลี่ยกว่า 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี (ปี 2560-2564) แม้ในระยะถัดไปอาจชะลอลงบ้างตามทิศทางเศรษฐกิจ UK แต่ก็ยังมีสินค้าส่งออกของไทยหลายชนิดที่ยังขยายตัวได้ อาทิ ไก่แปรรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องสำอาง ขนม อาหารสัตว์เลี้ยง ของใช้ในครัวเรือน เป็นต้น

- **ทางพิเศษ...นโยบายการลงทุนที่ให้สิทธิประโยชน์มากขึ้น** โดยเฉพาะการที่ Truss ประกาศไม่ปรับขึ้นอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลจาก 19% เป็น 25% ในปี 2566 ตามแผนเดิม ทำให้ UK ยังถือเป็นประเทศที่มีอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่ำที่สุดเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ Truss ยังมีแผนจัดตั้งเขตการลงทุนพิเศษ (Investment Zone)

ในหลายภูมิภาคของ UK โดยจะลดภาษีและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคให้มากที่สุด เพื่อกระตุ้นการลงทุนที่ซบเซามานาน โดยตั้งแต่การลงประชามติ BREXIT ในปี 2559 การลงทุนใน UK ขยายตัวเฉลี่ยเพียง 0.8% ต่อปี สถานการณ์ดังกล่าว อาจเป็นโอกาสของนักลงทุนไทยในการเข้าไปลงทุนใน UK มากขึ้น ทั้งนี้ ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนใน UK อย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดคงค้างเงินลงทุนของไทยใน UK ที่ขยายตัวถึง 32% ต่อปี ทำให้ปัจจุบัน UK เป็นประเทศที่ นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนมากเป็นอันดับ 9 โดยเฉพาะในธุรกิจการเงิน คำส่งค้าปลีก การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น

• **ทางเบี่ยง...นโยบายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เบี่ยงเบนไป** แม้ Truss จะยืนยันว่า UK ยังยึดเป้าหมาย Net Zero Emission ในปี 2593 แต่ล่าสุดราคาพลังงานที่พุ่งสูงขึ้นกว่า 80% ทำให้ Truss ดูจะให้น้ำหนักกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มากกว่า โดย Truss มีแผนจะระงับการเก็บภาษีสีเขียว (Green Levy) ชั่วคราว รวมถึงแสดงท่าทีไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษี ลากลอย (Windfall Tax) จากบริษัทพลังงาน และยังหนุนให้ชุดเจาะเชื้อเพลิงฟอสซิลมากขึ้นเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงาน นอกจากนี้ ยังมีแผนปรับลดภาษีน้ำตาล และยกเลิกการห้ามจัดโปรโมชัน 1 แกม 1 สำหรับอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ สิ่งที่เกิดขึ้น ผมเห็นว่าอย่างน้อยในระยะสั้น UK อาจเป็นตลาดทางเลือกของสินค้าไทยบางรายการที่ยังไม่พร้อมปรับตัวรับกับมาตรฐาน ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ EU ที่เข้มงวดกว่า อาทิ มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนของสหภาพยุโรป (CBAM) ที่ จะเริ่มบังคับใช้ในปี 2566 อย่างไรก็ตาม ผมยังย้ำกับผู้ประกอบการไทยเสมอว่าในระยะยาวยังไงเราก็หนีกระแส Go Green Go Healthy ไม่พ้น ดังนั้น ต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสดังกล่าวเพื่อเพิ่มโอกาสในการเจาะตลาดที่หลากหลายมากขึ้น

ปัจจุบันแม้นโยบาย Trussonomics ยังต้องรอรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้น แต่การที่เรารู้ทิศทางลมผ่านนโยบายต่างๆ ของตลาดศักยภาพอย่าง UK แต่เนิ่นๆ ก็ทำให้เราสามารถเตรียมทางหนีที่ไล่ในการหาโอกาสและป้องกันความเสี่ยงได้ ก่อนคู่แข่ง ดังคำกล่าวของขุนวูจากสามก๊กที่ว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง” นะครับ